

Flere og flere rålam bliver dræbt eller lemlæstet ved græsslæt. Lammet her var et af de heldige, der fik en hurtig død, andre får kun benene klippet over, og traktorførerne må forsøge at indfange og aflive dem – en opgave, ikke alle er forberedte på!

Op til 20.000 rådyrlam dræbes hvert år ved høst i Danmark

Påkørsel, lemlæstelse eller drab af rålam under høstarbejde er desværre et velkendt problem, men ingen har hidtil undersøgt problemets omfang i Danmark.

Tekst og illustrationer:
Carsten Riis Olesen,
Danmarks Jægerforbund

NATUR/VILDTFORVALTNING: Som en del af et arbejde støttet af Miljøstyrelsen (jagttegnsmidler) har Danmarks Jægerforbund udarbejdet en model, der ud fra en række biologiske og landbrugsfaglige faktorer giver et kvalificeret estimat af, hvor stort problemet er på landsplan. Set i relation til det årlige jagtudbytte viser resultaterne, at høstdrabene "stjæler" op mod 18 %. Et etisk, ressourcemæssigt og dyreværnsmæssigt problem.

Rådyret har haft stor succes i Danmark og er udbredt over hele landet og er blevet jægerens mest almindelige

udbytte blandt pattedyrene. Der nedlægges ca. 110.000 rådyr om året, hvilket svarer til godt og vel en million kilo kød om året! Høstdrab er derfor ikke en trussel for bestanden, men derimod en markant dyreværnsmæssig og etisk problemstilling. For danske jægere som ansvarlige vildtforvaltere er høstdrab desuden et unødvendigt ressourcemæssigt spild. Det kan lyde akavet for ikkejægere, at vi gerne vil redde lam for senere på året at nedlægge dem, men det er kernesund fornuft og etisk og dyreværnsmæssigt uangribeligt. I stedet for at gå til spilde på en li-

delsesfuld måde bør afkastet af en fornybar ressource, som vores råvildt er, forvaltes og anvendeliggøres med respekt. Mange jægere kunne med stor fordel for egne muligheder involvere sig mere i at reducere høstdrabene på linje med andet vildtplejearbejde.

Hvorfor er rådyrlam sårbare?

Rådyr er byttedyr, hvis bedste forsvar er at flygte. Den muskuløse krop gør det voksne rådyr til en eminent sprinter, men i de første to uger af lammens liv er musklerne ikke så veludviklede, at lammene vil være i stand til at

løbe fra ræven. Gennem udviklingen har rådyret derfor tilpasset sig en ynglestrategi, hvor lammene gemmes ("hider-strategi"), i modsætning til en række andre arter, hvor afkommet følger moderen kort efter fødslen ("follower-strategi"). Således beordrer ræven de unge lam til at blive liggende i vegetationen, mens den selv søger føde et andet sted. De spæde lam udsender næsten ingen fært (lugt), når de trykker sig mod jorden og ligger helt stille. På den måde overlever en del af dem rovdyr. Over for en moderne landbrugsmaskine med en mange meter bred rotorklipper er rålammene "hider-strategi" dog langt fra effektiv, og det sker oftere og oftere, at rålammene dræbes eller lemlæstes, når der høstes græs fra midt i maj til først i juli. I rålammene gemmeperiode er ræven den eneste, der kan få lammene til at fjerne sig fra deres skjulested.

Model for omfanget af høstdrab

De væsentligste faktorer for at kunne opbygge et kvalificeret skøn over omfanget af høstdrab i Danmark er, hvor og hvornår risikoen er størst samt et direkte eller indirekte mål for tætheden af fødte lam.

Hvor og hvornår er rådyrlam særbare?

Det er en misforståelse, at rådyrlam slås ihjel ved alle former for høst uanset afgrøde og tidspunkt. Sandheden er, at omfanget er begrænset af både det tidsrum, hvor lammene fødes, gemmeperiodens længde, samt hvilke typer af afgrøder der høstes inden for den risikable tidsperiode. I grove træk opstår risikoen kun ved slæt af græs, hø og grønkorn – ikke ved almindelig høst af korn og frø, som normalt tidligst påbegyndes medio juli. Reelt set er der kun 50 støtteberettigede afgrødetyper, der høstes en-to gange i perioden primo maj til medio juli, og de udgør ca. 5.000 km², svarende til lidt under en femtedel af landets dyrkede areal. Ud fra samtlige danske landbrugeres årlige indberetning af deres marker og afgrødetyper har vi opbygget en GIS-model (geografisk database), hvor hver afgrøde ud fra en landbrugsfaglig vurdering har fået sin egen risikoprofil ud fra den typiske høstdato.

Fødsel og gemmeperiode

Tidligere undersøgelser har vist, at rådyr i Danmark synkroniserer fødslerne med højdepunkt først i juni – på

Slåning af kløvergræs til ensilering i midten af juni giver maksimal risiko for påkørsel af rålamm, især hvis der – som her – høstes op mod skovbryn og fra kant mod midte i stedet for omvendt.

Kalø den 3. juni – og halvdelen af lammene sættes i ugen omkring højdepunktet. Spredningen er op til to måneder, men nyfødte lam først i maj og sidst i juni er fåtallige. Lægges den periode, hvor lammene gemmer sig i stedet for at følge ræven, oven i fødselsfrekvensen, fås den reelle risiko for høstdrab for hver specifik dato fra maj-juli (illustration 2).

I GIS-modellen kombineres arealer med risikoafgrøder, høsttidspunkt, fødselstidspunkt og gemmeperiode med en tæthed af lam, som dels er målt ved hjælp af termisk kortlægning fra droner, dels ud fra antagelsen af, at den årlige produktion af lam er et produkt af jagtdødelighed (DCE's vildtudbyttestatistik for DK's kommuner) samt al øvrig dødelighed estimeret til 2 x afskydningen. Den målte tæthed af lam er udført i Nørreådalen, en optimal ynglelokalitet, og vurderes, når den anvendes for alle afgrødetyper, som et maksimumestimat. Modsat vil den tæthed, der er baseret på vildtudbyttet for hver kommunes samlede areal, være et

minimumestimat, idet der indgår mange arealer, f.eks. kornarealer, hvor tætheden af rådyr er meget lav.

Resultater

Ud fra ovenstående faktorer og metode vil der på landsplan være risiko for høstdrab af rådyrlam i et omfang for 2016 på maksimalt 19.932 og minimalt 8.257. Mellem år er der en beskedent variation, hvilket tyder på en rimelig stationær fordeling af afgrøder i landet samt en minimal variation i det jagtligge udbytte mellem år. I Sverige er der gennemført et studium med radio-mærkede rålamm, hvor dødeligheden som følge af græsslæt blev estimeret til 25-44 % af den årlige produktion, i Polen på 26 % af den årlige produktion og i Tyskland samlet set 84.000, svarende til 14,5 % af det årlige jagtudbytte. Omfanget af høstdrab i Danmark synes således at være på niveau med, hvad der estimeres for Tyskland.

Vil du vide mere, se link: www.jaegerne.dk/høstdrab
cro@jaegerne.dk

